

Foaia Diecezană

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

<p>Prețul abonamentului :</p> <p>Pe un an . . . . . 240 Lei Pe jumătate de an . . . . . 120 Lei Pe un pătrar de an . . . . . 80 Lei Un număr . . . . . 5 Lei Pentru străinătate pe un an . . . . . 300 Lei</p>	<p>APARE DUMINECA</p> <p>Manuscrisele nu se înapoiază și se adresează redacțiunii „Foaia Diecezană”, iar banii pentru abonamente și inserațiuni se trimit administrațiunii „Tipografia și Librăria Diecezană” în Caransebeș.</p>	<p>Prețul inserțiunilor :</p> <p>Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 120 Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei, de aci în sus 200 Lei</p>
---	---	---

Serbările dela Hodoni.

O pioasă închinare au săvârșit Dumineca trecută în Hodoni toate personalitățile din Bănat, desvelind bustul luptătorului Vicențiu Babeș.

Acum vre-o 2 — 3 ani am publicat câteva din scrisorile lui Babeș către înaintestătătorii Bisericii noastre bănățene; nu le-am ales, le-am publicat la întâmplare. Iată cam ce se degajează din acea întinsă corespondență și din conținutul scrisorilor.

Vicențiu Babeș, un exemplar de elită al solului bănățan, a fost un precursor al vremurilor noastre și un luptător neînfricat pentru grăbirea acelora. Acțiunea lui, fără să fie nouă sau răsleață, se încadrează perfect în tradiția și în istoria luptelor noastre pentru emancipare. A noastră și a solului binecuvântat pe care-l stăpânim. . .

Geto-Dacii, Agatirșii cei mândri și Celții „făurarii Europei”, prin ceața veacurilor lasă puțin câte puțin din frumsețea caracterului lor la punctele acestea extreme, de întretăiere. Și, ceace supraviețuiește mai intens în noi — deși locuind în vadul cel mai prielnic de scurgere al popoarelor — este iubirea de libertate, de independență, — pe care timpul nu face decât să o verifice la răscruci de istorie. Așa se înțelege Decebal care moare mai încoace — la Sarmisegethuza — de propria sa mână, și Glad Voevodul luptând desperata luptă pentru neatarnare.

Ideea de libertate, de neatarnare politică și spirituală caracterizează prin eselență toată frământarea și lupta lui Vicențiu Babeș. Căci, este el oare altceva, pe teren cultural, diplomatic și în apriga luptă pentru despărțirea noastră ierarhică, decât un continuator — apărut în celalt capăt din Bănat — al operii de emancipare politică, trâmbițată la 1848 de Eftimie Murgu?!

Vicențiu Babeș cu o nesecată putere de muncă și cu o abilitate neîntreruptă știe să impună Ungurilor și îndeosebi Sârbilor justetea cauzei noastre. Și oare, în aparență neînsemnata despărțire ierarhică, nu apăsa greu în măsura drepturilor noastre, smulse așa zicând unul câte unul? Ce însemnau diplomele și paradiplomele Regilor Ungariei, înnoite aproape în fiecare an — în fața aceluși jus ab antiquitate? în fața evidenței lucrurilor și a adevărului ce nu poate fi umbrît?

Decât, Vicențiu Babeș, trăind într'o vreme când politicul răsuffla numai prin diplomație, știe să se strecoare prin toată filiera de rețele ce urmă răzmerițelor pașoptiste. . . Căutând iarăși să realizeze ceva trainic, prinde firul dela capătul lui: se pasionează în lucrările de despărțire ierarhică, fiind deputat și membru al Congreselor respective.

Nu mai puțin activează el pe teren cultural în Țara liberă, care îl alege membru al Academiei Române, la înființarea căreia (Societatea Academică) avusese rol de seamă.

Revine istoriei Bisericii noastre să așeze în locul de frunte pe bărbatul căruia în bună parte se datorește instaurarea mitropoliei ardelenene în vechile sale drepturi, cu reînființarea episcopiei dela Caransebeș precum și pornirea procesului pentru mânăstiri, pe jumătate câștigat de mult.

Bănățenii, cari și-au dat mâna la ridicarea bustului în Timișoara, iar mai nou în Hodoni — după ce d-l Dr. Ilie Groșianu a avut grija să-i aducă osemintele acasă — anticipă o parte de recunoștință precursorului și luptătorului român.

Iar Prea Sfințitul Părinte Episcop Vasile, care a știut să restituie o parte din datoria pe care Biserica o are față de memoria lui Vicențiu Babeș, sfințind însuși bustul dela Hodoni, s'a înscris în cartea de aur a tauritorilor destinului bănățan!

Războiul și pacea.

De: Prof. **Constantin Rudneanu.**

Zilele de înfrigurare prin care a trecut omenirea în ultimul timp, au scos la suprafață multe probleme demne de amintit. Ele pot fi tratate din mai multe puncte de vedere, după natura lucrurilor sau a oamenilor cari le amintesc. Lumea creștină, în general, poate spune multe și folositoare. Omul creștin, cu speranța pururea îndreptată spre Dumnezeu, Atoate-Știutor și Atot-Bun, și-a găsit ultimul reazăm în credință — și dela cei mai bătrâni, cari poate mâine nu mai sunt în viață, până la copiii cei mai mici, într'o sfâșietoare rugăciune s'au adresat Tatălui ceresc, fiecare în parte și cu toții la oaltă ca să se sălășluiască „*pacea și bună învoirea între oameni*“. Și rugăciunea dreptilor a biruit, adică a acelor suflete nepătate, cari o viață întreagă și-au mistuit sufletul lor zbuciumat pentru înțelegerea și dragostea lumii acesteia... Exemplu minunat și demn de urmat pentru noi toți, nu numai în zile de restriște, ci în cereri zilnice și de orice moment adânc simțitor al vieții noastre omenești. Gestul acesta mare, nobil, strigătul credinciosului a fost lumina călăuzitoare a celor războinici, cari în schimbul păcii, au adus sacrificii pe altarul patriei lor, pentruca să salveze de ruină civilizația apuseană a Europei.

Acela care cunoaște istoria omenirii, poate judeca mai bine faptele petrecute sub ochii noștrii. Dela epoca preistorică, noi vedem diferite grupuri sociale întrând în relații fie de pace, fie de război, de atunci de când apar urmele unui comerț internațional, chiar din epoca neolitică, omul neconținut a căutat ca să lupte pentru satisfacerea nevoilor sale, la început mai slabe și cu timpul tot mai puternice.

Diferitele manifestări ale omului, de natură socială, religioasă, comercială, au fost tot atâtea prilejuri pentru război și cucerire. Din momentul ce un grup uman a luat naștere sau s'a unificat sub conducerea unei persoane sau a unui șef, rege, războaiele au luat caracterul unor conflicte trecătoare sau permanente (Cf. *Sageret: Philosophie de la guerre et de la paix*).

Și cuvintele lui *Hubert René* ne dau gânduri demne de luat în seamă: „*Imperialismele cuceritoare sunt mai periculoase pentru națiuni ca și monarhiile, căci ele nu exprimă numai voința unui singur om, ci aceea a unei tenacități, a unei generații întregi...*“

Războiul a fost un instrument de unificare politică într'o vreme de demult pentru cele mai multe state eropene, dar și atunci și azi înde-

sebi a rămas pe lângă partea de încheiere socială, latura distrugătoare, omoritoare de valori și bunuri spirituale.

Tot ce s'a clădit de mii de ani, începând cu vechile influențe civilizatoare ale Orientului și ale lumii egeene, până la dezvoltarea industriei și a transporturilor maritime de azi, prin război, totul se distruge. Civilizația omenirii, sporită prin imense sacrificii și aprinsă de flacăra iubirii recunoscătoare a deaproapelui, s'ar fi stins în momentul în care ocazia războiului ar fi început să-și pună în funcție mijloacele distrugătoare...

Civilizația omenirii a fost salvată prin rugăciunea creștinului curat la suflet, dar cu sacrificii imense, așa după cum e legea pacificatorului. Pe un moment e liniște, ea poate fi însă aparentă, omul să nu-l uite pe Dumnezeu... ci mai ales Crucea Mântuitorului să-i fie un drum și o metodă de urmat.

„Iarăși și iarăși cu pace Domnului să ne rugăm...“

Delatorii.

„*Neamul Românesc*“ de Marți, 4 Octombrie a. c., publică următorul articol al d-lui profesor *Nicolae Iorga*:

În vechea Romă, unde s'a vărsat atâtea sânge nevinovat, și unde au căzut și frunțașii lumii politice, victime ale proscricțiilor pe care și ei le hotărâseră față de alții, nu exista o speță de oameni mai acoperiți de desgustul public, păstrat și în paginile istorice, decât delatorii.

Erau aceia cari, profitând de timpurile anormale, care cer dictaturile, își satisfăceau toate patimile, a răsbunării, a lăcomiei de avere, părând pe alții și aducându-le nenorocirea. Sico-fanții Atenei erau niște îngeri pe lângă acești Draci împelizați.

Am avut și noi astfel de monstruoase timpuri de perversiune. Pe vremea războaielor s'au împușcat atâtea săteni nevinovați după denunțul proprietarului sau arendașului, jignit de dârzenia lor. Și acuma strigă încă sângele lor.

Să fim cu luare aminte. Folosindu-se de împrejurările neobiceuite de azi, iar umblă delatorii.

Iscodesc lucruri neexistente, arată cu degetul oameni cari n'au urmărit niciodată scopuri revoluționare, duc la ruină oameni și familii care blastămă.

Eu știu ce spun,

Și cred că aceste cuvinte, cărora li se îngăduie sinceritatea lor absolută, vor fi luate în seamă:

Să nu se asculte delatorii!

N. Iorga.

Zgardenle străine.

Sătenii noștri, Români neași, cu rădăcini zdravene de sute de ani, au o aversiune înăscută față de orice strein care se așează în satul lor. Din fir în păr este examinată viața străinului și oricât de cinstit ar fi, credit complet nu reușește să aibă niciodată în satul nou pentru el.

Răceala aceasta a fost o bună pavază satelor noastre multă vreme și din punct de vedere național și din punct de vedere religios. Pacostea cu stingerea treptată a vechilor familii românești a adus cu sine și străinofilismul. Cu stări reale se poate dovedi că acolo, unde mor — din nenorocire — băstinașii, se încuibează străinii și apoi ce mi tu mie rânduială bătrânească și lege strămoșească!

Ce frumos a fost pe vremuri, când se știa acurat, cine este primul bărbat și cine este prima femeie în sat. Ce disciplină aspră ținea unul între bărbați și cealaltă între femei. Ocara păcătoșilor se făcea cu mare rezultat după ieșirea dela slujbă, în Dumineci și sărbători. Fiecare părinte din sat avea strașnici „subofițeri” cari țineau bine în frâu armata credincioșilor. Timpul, care roade și pietrele, a venit și a distrus înțeleapta orânduială bătrânească, așa că acum ne-am pomenit lipsiți de niște ajutoare atât de prețioase și cu predicatori de legi străine după cap. Lăpădații de lege, despre cari înainte vreme nici nu s'a pomenit, azi încep să fie destul de mulți la număr. Noi, slujitorii umili ai bisericii, până acum ne-am ostenit să-i numărăm și, dacă a fost cu puțință, să-i împuținăm, ca statistica să easă binișor. Dar fenomenul lăpădării de lege ar trebui studiat nu numai numeric ci și din punct de vedere psihologic, ca să înțelegem de unde vine și încotro se duce. Asta s'a văzut pe teren, că cel ce sparge solidaritatea religioasă a satului, în 99 de cazuri dintr'o sută este un străin, o „venitură”, cum se exprimă poporul. Și cei ce îl urmează pe cel cu zgarda străină, de obicei nici ei nu sunt chiar băstinași ai satului. Îi trădează numele, vechimea gospodăriei, obiceiurile și alte împrejurări. Satul străbun, în frunte cu părintele, tace și înghite.

Pe vremuri cunoșteam un „lăpădat de lege” teribil, care ataca biserica și preoțimea în mod furios și oridecâteori vedea crucea, făcea un scandal mare. Urâtenia vorbelor lui mi-a dat de bănuț și am început să fac cu el cum se face cu pomul mare, să-l sap pe departe. După îndelungate cercetări, am aflat că neîmpăcatul dușman al bisericii era de origine țigan curat.

Dovada aceasta l-a cules repede de pe picioare și l-a redus la mușenie completă.

În alt sat am luat în studiu pe un „șet” al lăpădaților de lege, care proferă multe citate din Biblie. La urmă a eșit la iveală că șeful era o „venitură” din al nouălea sat unde îi cam ardea focul sub tălpi de-a trebuit să o iei la sănătoasă.

Sectologia este o disciplină teologică foarte frumoasă, dar alătura de ea ar trebui să facem temeinice studii sociologice, ca să vedem cam cine sunt indivizii cari umblă la vânatul oamenilor cu zgarda străină.

Românul adevărat, dacă n'a avut încotro, ca să sature gurile copiilor, s'a pus porcar la străini, dar legea lui strămoșească nu și-a părăsit-o, păstrându-și demnitatea de om și în haina cea mai săracă și mai disprețuită.

Trebuie să fie, dacă nu mai mult, cel puțin o picătură de streinism în omul care se numește român și totuși își vinde legea pentru o păreche de opinci. Și cu înstreinații și streinii trebuie să avem mai puține discuții dogmatice și mai multe îndemnuri să-l citească pe marele român Eminescu, care spune așa de clar, că „Cine a îndrăgit străinii...”

Generația mai tânără de preoți ar face un minunat serviciu informativ bisericii, dacă ar culege cu sârguință tot materialul biografic al „lăpădaților de lege” nu de altceva, dar atunci am ști precis cu cine avem de a face. Românului adevărat, oricât ar fi greșit, dacă îi vorbești la inimă, acuși îi vin lacrimi în ochi, străinul însă, ascuns în formă de Român, rămâne butuc nesimțitor până în stârșit.

Iată o latură interesantă a chestiunii, care ne supără și pe care am dat-o înapoia statisticii. Și dacă totuși, după cernerea prin sita deasă a adevărului vor rămâne Români adevărați, din neam în neam, cari s'au lăsat duși legați de sforăria străinului, pentru ei nu trebuie să avem discuții dogmatice, ci alte dovezi mai palpabile de dispreț și de scârbă. Cine se înjugă la străin, străin este și el.

Când scriu rândurile de față, aud o veste interesantă. Un măiestru străin, după ce află stăpânul său că își mărturisește naționalitatea, este imediat concediat. Și măiestrul, în loc să plângă, îl lovește pe stăpânul neîndurat cu pâinea, pe care trebuia să o ducă copiilor, în cap.

Cam așa este și Românul adevărat. Nici pentru pâinea cea de toate zilele nu și-a vândut legea. Dacă i s'a luat, a tăcut și a plecat mai departe. Cuvine-se deci ca zgarda străină să fie atârnată numai de gâtlejuri străine și nu de cele românești.

Dr. Ștefan Cioroianu
protopresbiter.

O mistică străjerească!

Fără îndoială că toată lumea constată că Biserica noastră românească trăește vremuri ne-spus de favorabile. Și așa și este. Este o trudă de decenii, este, cum s'ar zice, un rod al neasemănat de multor osteneți pe care Ea le-a depus la formarea spiritului prietenos comun ce se obsearvă azi pretutindeni în țara noastră.

Mai presus de toate trebuie să credem cu tărie că și aci, mai mult decât oamenii, a lucrat puterea lui Dumnezeu. Stai uimit și te gândești ce mare distanță este între ceace vedem azi, între ceace auzim azi din gura conducătorilor și intelectualilor noștri și între ceace se putea auzi acum câțiva ani când reprezentanții școalei noastre credeau că fac bine vărsându-și veninul urii contra Bisericii și preoților. Aproape nu-ți vine a crede că acum zece ani se lupta pe toate căile pentru scoaterea învățământului religios din școalele statului.

Rămâne însă Bisericii de azi un lucru și cea mai principală sarcină, *să canalizeze și să capteze aceste binevoitoare recunoașteri ale sfințelor ei adevăruri, adâncindu-le temeinic prin lucrarea ei pastorală.*

Străjeria, această nouă podoabă a înțelepciunii regale își afirmă doctrina ei pe credința în Dumnezeu și pe devotamentul față de Țară și Rege, respectând bineînțeles acel principiu al individualității și ideea descentralizării în aplicație. Cine a căutat să privească metodele de care e pătrunsă străjeria, s'a convins că ea își pune în practică metodele sale proprii, inspirate desigur din principiile moderne ale activismului pedagogic.

O deviză scurtă, lapidară: Credință și muncă pentru Țară și Rege. Iată-i doctrina și metoda. Din expunerea doctrinei sale ca și din programul de lucru, unde educațiunea religioasă este pusă la loc de cinste, cu respectarea și folosirea învățăturilor și Tainelor Bisericii, rezultă clar că vorba credință din deviza străjerească nu are numai acel deviz de supunere, ci în primul rând este vorba de credință în Dumnezeu.

Se vorbește azi despre o mistică a străjeriei. Ei bine, tocmai din această credință în Dumnezeu pe temelia adevărurilor și practicilor Bisericii noastre ortodoxe românești se străduiește să-și scoată străjeria mistică ei.

Dar să ne luminăm asupra cuvântului mistică. Dacă în străjerie este așa cum este înțeles, totuși el se întrebuițează în mai multe înțelesuri și în chestiuni altele lipsite de elementul credinței religioase. Preotul *Joseph Biard* explică cuvântul „mistic“ ca ceva tainic, ascuns, ca

ceva care conține „adevăruri sau practici secrete rezervate numai unei elite de inițiați“ (*Les vertus theologales d'après les Epîtres de Saint Paul, 1924*).

În limbajul nostru creștin, cuvântul misticism capătă o dublă însemnare: sau de cunoaștere, sau de experiență religioasă prin unirea intimă a sufletului cu Dumnezeu.

Apoi dacă străjeria noastră încearcă dupăcum am amintit să-și creeze o mistică a ei, apoi acestui cuvânt se simte nevoia să i se clarifice mai larg cuprinsul, altfel termenul acesta rămâne numai cu sonoritatea acustică, vag, fără să spună prea mult și fără să producă prea mare ecou în sufletul și inima celui care-l ascultă.

Mistica străjeriei noastre trebuie să corespundă caracterului Religiei Creștine Ortodoxe ca singura ce poate fi ferment de viață senină și activă.

Se cere acel misticism dinamic, dinamism pe care nu-l pot da niciodată ideile teoretice ci numai trăirea în adâncurile vieții sufletești a harului lui Dumnezeu. În Străjerie este o unitate de doctrină, dar ea se cere complectată și prin unitatea unei concepții și a unui stil special de viață.

Manifestările de până acum ale vieții străjerești ne dovedesc că lucrurile se petrec în senzul acesta și conducătorii dela Straja Țării se află pe drumul cel bun, cu puține rectificări.

Muncă pentru țară, pentru că ea este vatra noastră în care arde sfânta flacără a vieții strămoșești.

Regele Țării este unsul Domnului. El reprezintă unitatea neamului. În el întâlnești și Credința și Nația și Țara. El este cel dintâi muncitor pentru neam și cel dintâi slujitor al lui Dumnezeu pentru binele norodului său. Prin sufletul său, munca și credința noastră se face ofrandă lui Dumnezeu. Străjerul român este lucrătorul neostoit în via Domnului. El nu străjuește bunuri străine, el nu este un mercenar, nici un străin ci el veghează și lucrează la vatra lui străbună, plămădind cu palmele sale pâinea cea spre o ființă a Neamului său, iar în suflet arde tămâia credinței lui Dumnezeu. Și iată cum din credința în Biserica sa, iată cum din iubirea pentru Suveranul său și pentru Neamul său se încheagă în sufletul străjii acea frumoasă mistică isvorătoare de energii, mistica naționalismului românesc și a Credinței dreptmăritoare.

Dar problema întreagă a misticei străjerești cere încă adâncire și desigur ea se va și face de cei competenți pe măsură ce această nouă instituție înaintază în faptă și în cuvânt.

Sentimentul de inferioritate la copil.

De George Mitrică.

Această problemă nu este nouă — ea s'a pus în discuție în diferite ocazii în mod insuficient neajungând până azi să se spună un ultim cuvânt asupra ei. Niciodată nu s'a ținut seamă de consecințele ce le-ar avea acest sentiment asupra caracterului și vieții individului. Și, trecându-se aproape totdeauna superficial peste această problemă, niciodată nu s'a știut precis de responsabilitatea ce cade asupra educatorului. De mulțori educatorii — din orice domeniu ar fi ei — fără o pregătire solidă pot avea influențe din cele mai nefaste asupra tinerilor. Printr'o educație la nivelul înaltei sale misiuni — se ridică problema raportului dintre individ și societate.

În felul acesta educația ia rolul artei de armonizare a drepturilor individului, cu condițiile mediului social în care trăiește — spunându-se mai precis că educația este viață și nu pregătire pentru viață.

Deci numai în cazul când raporturile dintre copil și adult ca și dintre individ și societate ar fi bune, numai atunci conflictul s'ar fi aplanat și sentimentul de inferioritate nu avea urmări catastrofale.

Sentimentul de inferioritate își are originea în înfrângerea tendinței de dominare.

De vom arunca o ochire asupra vieții, vom vedea că pentru a conserva *eu* nostru trebuie să existe în noi această tendință.

Oricând cineva sau vreun fapt ar căuta să destrame starea aceasta de echilibru a întregului organism, se deslănțue această tendință de reabilitare. Mai ales în mediul nostru social, conservarea *eu*-lui nu se poate fără această tendință de dominare, căci conservarea *eu*-lui, înseamnă garantarea triumfului în lupta pentru existență.

Eu mai întâi! Această manifestare se întâlnește foarte des la animale, unde nu există conștiință morală care să suprimă aceste acte. Câini, pisici se bat până la sânge pentru un osciôr și după ce prin viclenie scapă, fuge cu osul de frică să nu fie deposedat.

De trecem în istoria umanității vom găsi aceleași accente de dominare, ca la animale — plus efectul inteligenței. Se intenționează a se cuceri lumea pe calea comerțului și a industriei, prin forță lumea socială etc. — dar câte exemple nu se pot da despre despotismul și imperialismul practicat spre a se da satisfacție acestui sentiment de dominare.

În viața unui copil acest sentiment e mai evident decât la adult, prin faptul că însăși creșterea și dezvoltarea sufletească îl fac să mani-

festе această tendință de dominare. Pentru el este foarte necesară aceasta ca să-și dobândească experiențele fundamentale pentru construirea sufletească. Deaceia dacă s'a observat copilul sigur, s'a văzut nemulțumirea lui — el nu se mulțumește cu puțin, caută diferitele izvoare de unde pornesc lucrurile, pipăie și manipulează orice pentru a ști și a-și lărgi cercul intereselor sale și exercitându-se mereu spre a cuceri lumea. (Urmează)

Scurtă privire istorică asupra bisericii ortodoxe române din Banat.

De: Pr. Constantin Târziu
licențiat în teologie.

§ 2. *Episcopia Aradului.*

Printr'o diplomă asemănătoare aceleia prin care se creia noua eparhie a Caransebeșului și publicată în aceeași zi ca și aceasta¹⁾, se delimitază din nou eparhia Aradului căreia i se anexează pe nedrept o parte a teritoriului Banatului, și anume cele patru protopopiate din jurul Timișorii cari trebuiau să constituie miezul episcopiei timișorene.

La 1864—65, când se făcu despărțirea ierarhică, episcop al Aradului era Procopie Ivacicovici. După moartea metropolitului Șaguna, episcopul Ivacicovici fu ales metropolit al Ardealului dar nu păstori mult căci plecă la Carloviț unde fusese ales patriarh. Lui îi urmă, în scaunul dela Arad Miron Moise Romanul (1874), născut la 23 August 1828 în comuna Mizieș, jud. Bihor. Studiile gimnaziale le făcu la Beiuș cursurile filozofice la Oradea Mare și teologia la Arad, și după ce trecu prin mai multe trepte administrative bisericești, la 1863 fu numit asesor consistorial. Încă din 1857 intrase în monahism, când fusese hirotonit și protodiacon, și mai apoi ridicat la rangul de singel și protosingel. Tot în 1857 fusese numit profesor la institutul teologic din Arad unde funcționa până la 1869, când fu numit inspector școlar cu rangul de consilier regal în jud. Caraș. În primăvara anului 1870 fu numit vicar episcopesc la Oradea Mare, în 1871 fu făcut arhimandrit, iar în 1872 vicar pentru întreaga eparhie a Aradului. La 12/24 Noiembrie 1873 fu ales episcop fiind hirotonit la 13 Ianuarie 1874 și instalat la 3 Februarie. El nu păstori eparhia decât vreo zece luni deoarece la 3 Decembrie 1874 fu ales metropolit al Ardealului²⁾.

La Arad fu ales episcop un al doilea făgără-

1) Cf. G. Barițiu o. c. III. p. 328—29.

2) Dr. T. Botig. Istoria Școlii Normale. p. 671—673.

șan³⁾, cel dintâiu fusese episcopul Nestor Ioanovicu⁴⁾, anume Ioan Mețianu (1875—1898). Născut în Zărnești la 1828 a studiat teologia în seminarul lui Șaguna și fusese multă vreme protopop la Bran iar în viața politică deputat în dietele ardelene⁵⁾. Episcopul Mețianu este adevăratul organizator al eparhiei; astfel la 1884 el a zidit palatul în care au fost instalate preparandia și institutul teologic, iar alături înființase alumneul sau internatul normaliştilor. A mărit numărul profesorilor la amândouă institutele creind salarii bune profesorilor și înființând burse pentru studenții cari doreau să studieze la universitate. La venirea sa la Arad era o singură școală de fete în eparhie iar la 1898 erau peste 40 înființate de Mețianu precum și o școală superioară în Arad. A reclădit reședința episcopescă, precum și clădirea consiliului eparhial, complectată cu etaj în 1927. La 1879 a înființat tipografia diecezană din averea sa personală dăruindu-o apoi eparhiei. În zece ani a zidit 30 de biserici și a reparat 140 înființând peste 118 școli primare de băieți și fete și sporind fondurile și fundațiunile în mod extraordinar⁶⁾.

După scurta arhipăstorie a episcopului Iosif Goldiș (1899—1902) urmează în scaun episcopul Ioan Ignatie Papp (1903—1925) care la 1909 a înființat Librăria Eparhială⁷⁾.

În 1925 a fost ales ca episcop al Aradului al treilea făgărășean și anume Dr. Grigorie Gh. Comșa născut la Comana de Sus jud. Făgăraș în 13 Maiu 1889. După ce absolvi cursurile gimnaziale și facultatea de drept obținu la 8 Maiu 1914 titlul de doctor în drept după care în același an fu hirotonit diacon. Între anii 1914—1920 a ocupat postul de secretar consistorial la Sibiu și redactor al Telegrafului Român iar între anii 1920—1925 a funcționat ca director în ministerul cultelor la București. În 11 Martie 1925 a fost proclamat doctor în teologie iar la 12 Iulie a ocupat scaunul episcopesc al Aradului⁸⁾.

Regretatul episcop s'a distins ca un apreciat sectolog și se îndeletnicea „cu vreme și fără vreme” cu combaterea prin viu grai și în scris a numeroșilor sectari ce invadaseră eparhia Aradului. A scris în scopul acesta o întreagă bibliotecă antisectară precum și o mulțime de alte cărți de zidire sufletească, fiind cel mai activ dintre episcopii noștri pe terenul scrisului. Nemiloasa moarte însă l-a răpit fără de veste în floarea vârstei 25 Maiu 1935 spre regretul tuturor ace-

lora cari l-au cunoscut și i-au apreciat calitățile distinse.

În 11 Decembrie 1935 a fost ales în scaunul vacant dela Arad, arhiereul Andrei Magier Crișanul, vicarul episcopiei din Oradea, fiind instalat în 2 Februarie 1936.

Eparhia Aradului se compune azi din șaptesprezece protopopiate dintre cari unul în Ungaria, 9 în Crișana și 7 în Banat cu un total de 460.000 credincioși, după statistica din 1935⁹⁾. (Urmează)

Cuvântare la primirea Arhiereului

rostită de Pr. Serafin Băian, la 8 Septembrie 1938, cu ocazia vizitațiunei canonice din Margina.

Prea Sfințite Stăpâne,

Pentru a treia oară, în cei 42 ani de preoție și viață pastorală, am bucuria să salut în mijlocul enoriașilor din Margina pe Stăpânul nostru, cap al străvechei și de Dumnezeu binecuvântatei eparhii a Caransebeșului.

În 1911 ne vizita Prea Sfințitul Miton, azi Patriarh al României.

Și nu mai înainte decât cu patru ani, ați binevoit a Vă osteni P. S. Voastră printre noi, luând cunoștință exactă despre stările dela noi, împărtășindu-ne cu binecuvântarea și harul ceresc și dându-ne imbold nou spre înfăptuiri demne de trecutul ca și de viitorul poporului nostru dreptcredincios.

Vă mărturisim sincer, că locuitorii noștri, creștini buni și simțitori, gospodari harnici și cruțători, au profitat larg de binefacerile libertății de 20 de ani încoaci, au progresat în toate direcțiile, și nu era de imaginat să stagneze nici pe tărâm bisericesc. Oamenii și-au înnoit casele, și-au înmulțit gospodăriile, și-au întărit economia; comuna s'a ales cu notariat, cu o casă pentru medicul circumscripției, cu peste 400 jugăre pășune și pământ arător; cum era să neglijăm casa Domnului?

Preocuparea noastră de a înzestra parohia cu un nou și stânt altar era destul de veche. Vizita canonică a Prea Sfinției Voastre și cuvintele de îmbărbătare de acum patru ani, au avut darul de a contribui în mod însemnat pentru a ne mișca și decide la efortări aproape supraomenești în această direcție unică: ridicarea unei biserici noi.

Și cuvântul trup s'a făcut.

Sunt fericit, Prea Sfințite Părinte, că mi-a fost dat să încununez ostenelile mele păstorești cu marea faptă desăvârșită azi.

O privesc ca o răsplată a gândurilor și a strădaniilor mele necarmate de peste patru decenii și simt cum în gând și în inimă mi se așterne o rară mulțumire care mă covârșește, îmi alină toate suferințele, mă compensează pentru toate jertfele și da bătrânețelor mele o mângâiere supremă.

Așijderea pentru parohienii mei, praznicul de azi le sapă în inimi o amintire puternică, ce va trăi neștearsă de-a lungul generațiilor, sute de ani, cât vor rezista din telui vremii solidele ziduri ale templului din beton armat, din cărămidă, marmoră și piatră tare.

9) Ibidem p. XIII.—XXXII.

3) Triumful Ort. la Arad p. 214.

4) Dr. Gh. Ciuhandu: Episcopul N. Ioanovicu p. 7.

5) N. Iorga o. c. II p. 285.

6) Triumful Ort. la Arad, p. 214—217.

7) Ibidem p. 219.

8) Șematismul eparhiei ort. rom. a Aradului în Calendarul Creștinului Ortodox pe 1935. Arad 1935. p. 21.

Cu evlavie ne întorcem către moșii și strămoșii noștri, cari chiar în acest punct geografic și strategic au suferit încercări foarte grele, izbiți de furtunile veacurilor trecute, când războaiele, persecuțiunile religioase și epidemiile decimau populația.

Aci era hotar de țară spre Transilvania, fortăreață, posturi de observație și alarmă, sub poalele codrilor seculari.

Fost-a aici reședința marelui Iancu Huniade, a soției sale Elisabeta de Margina, care a adus ca zestre „Margina oppidum” — cetatea Margina — și a regelui strălucitor Matei Corvinul supranumit regele dreptății, căci poporul românesc spunea după moartea sa: „A murit Matia, a murit dreptatea”. Lângă cetate era o biserică cu două turnuri, despre a cărei legendă ni s'au transmis versurile populare:

Colo jos, mai în jos,
Unde-i locul mai frumos,
Mai spre apus de cetate,
Unde apa zidu-i bate,
Se ridică spre mărire,
O prea mândră mănăstire.

Până în ziua de azi chipul bisericii aceleia — cu hramul sf. Paraschiva — e imprimat pe sigiliul comunei Margina, deci e certificată istoricește existența ei, pe lângă alte documente din arhiva erarială.

Luptele aveau însă sorți diferiți. Îvingătorii au dărâmat deopotrivă cetatea și mănăstirea. Totuși, după cum pe fundul apelor și șteampurilor se alege aurul curățit de orice minereu inferior, tot astfel credincioșii ortodoxi nu s'au dat bătuți, nu s'au supus prigoanelor, ci au rezistat în scumpa și sfânta credință strămoșească.

În 1737 strămoșii noștri construiesc bisericuța de lemn dela marginea satului, într'un stil îngrijit, din stejar tare. Pe piciorul de piatră al prestolului, preotul Giurcă Munteanu a săpat anul 1737 și numele credinciosului Ștefan Țona. E aproape sigur, că dela biserica ruinată a fost urcat în clopotnița bisericii de lemn clopotul ei cel mare, fiind cel mai vechiu clopot din Banat, căci pe el sunt gravate cuvintele: „Popa George 1720”.

Pictura bisericii de lemn e foarte frumoasă. Am anunțat Comisiunea Monumentelor Istorice, care a însărcinat pe d-l Dr. Ioachim Miloia să întreprindă cercetări — cu splendide rezultate. D-l Dr. Ioachim Miloia, care e directorul Muzeului Bănățean din Timișoara, a întocmit o adevărată monografie, a fotografiat în mai multe rânduri toată pictura cromatică de valoare și a identificat numele celor doi pictori: Nicolciu și Gherdanovici din 1812 și 1836 precum și pe cel al zugravului Ion din 1786. Sperăm să putem edita pe curând valoarea d-sale lucrare. E o obligație morală de pietate a noastră față de trecutul ortodox al poporului.

În clipa aceasta solemnă mă întorc recunoscător spre colaboratorii mei prețioși.

În rândul cel dintâi exprim aci cele mai călduroase mulțumiri d-lui notar Nicolae Drăgăla pentru concursul hotărâtor susținut zi de zi cu prețul oboselilor și stăruințelor fără pereche. Mare putere de muncă. Însuflețire curată. Tinerete fără preget pusă în slujba sfintei biserici, necunoscând piedici, jertfindu-și tot timpul, chiar multe nopți întregi, ani de-a rândul. Stăpânit de un

singur gând: izbânda. Și izbânda a sosit. Dumnezeu să-i dea sănătate lui și familiei sale și să-i răsplătească devotamentul fără egal.

Și mă îndrept apoi către binefăcătorii din afară și către parohienii inimoși, cari cu gândul și cu sfatul, cu ajutorul în materiale și cu brațele sau obolul bănesc, au împărțășit planul și au pus umăr la umăr pentru a succeda. Toate câte au dăruit, vor fi văzute de Domnul, judecătorul nostru al tuturor de acum și din viața de apoi!

Poate că au fost și cazuri de supărări, când unora li se părea că chemările noastre sunt prea dese, prea insistente, prea costisitoare. Sunt unii carii au cârtit, au clevețit, au proferat chiar vorbe nezocotite. Dar n'ar mai fi oameni, dacă n'ar fi și necazuri. Nu e lumină fără umbră.

Ci suptem acum la capătul muncii. Să ne reculegem și să laudăm pe Dumnezeu.

Oamenii au fost martorii de fiecare zi ai muncii încordate și desinteresate.

Deviza noastră a fost nu numai „nimic pentru noi”, ci: „totul pentru biserică”, tot timpul, tot banul, toată puterea noastră de muncă și iubire, toată sănătatea și știința noastră, toată istețimea de a propaga și a stimula la împreună lucrare. Tot ce am avut, și chiar și ce n'am avut. Dumnezeu este de față pretutindeni și apostolatul nostru nu poate fi ascuns.

Așa numai ne-am văzut visul cu ochii; zidind în zidurile sfinte sacrificiile din fiecare zi.

Mai vreau să deștept conștiința enoriașilor mei ca să fie convinși că: sarcinile suportate de ei au fost foarte mici. Să nu regrete micile pierderi de timp și contribuțiile modeste. Clădirea bisericii vorbește peste veacuri despre vrednicia lor.

În ceasul acesta istoric pentru credința noastră, îi rog să uite orice greutate îndurată. Să uităm totul pentru credință. Să se șteargă din suflete orice dram de nemulțumire. Casa aceasta, înălțată lui Dumnezeu, este a lor, a tuturor, pentru orice moment însemnat ori neînsemnat în viață și pentru orice închinare și îndreptare a gândurilor spre Domnul, în zilele de durere ca și de bucurie. Aci se păstrează sfintele tradiții, aci se dă ascultare sfintei învățături. Aci ne întărim inimile. Aci ne învățăm să ducem jugul vieții împreună făcându-l ușor. Aci să ne învățăm a ne uni, căci numai toți împreună vom fi tari, vom înfrunta răul și vom realiza idealurile bune.

Prea Sfințite Părinte și Stăpâne, sfințiți acest templu și-l încredințați destinului vecinic, pentruca să fie plăcute lui Dumnezeu și primite toate rugăciunile ce se vor rosti aci de-alungul veacurilor viitoare, pentru prosperarea și întărirea poporului român.

Bine ați venit și întru mulți ani, Stăpâne!

Calendarul Românului

pe anul 1939
aflându-se sub tipar

apare în curând!

ȘTIRI

A murit Mareșalul Averescu. Duminică noaptea a încetat din viață în București mareșalul României Alexandru Averescu. Viteazul oștean, biruitorul dela Mărăști a încetat din viață pe urma unui atac de cord în vârsta de 80 ani. Majestatea Sa Regele și Guvernul au făcut răposatului funeralii naționale, așezându-l în Cripta Eroilor dela Mărăști, împreună cu soția sa, doamna Clotilda Averescu, răposată acum câțiva ani. Mareșalul Averescu a fost un distins militar, care s'a ridicat numai prin propriile-i virtuți. A luat parte în războaiele dela: 1877, 1913, iar în marele războiu ca șef al Armatei II-a. Datorită popularității generalului Averescu și a dragostei ce i-o purtau soldații, reușesc să repurteze una din cele mai mari bătălii. După războiu, prin popularitatea și energia lui, ca prim-ministru a păstrat ordinea și a lichidat resturile armatelor germane și ruse, demoralizate. Acum, duhurile eroilor lui dela Mărăști l-au chemat. S'a dus să fie pază mistică și simbolică în acel loc de neuitată glorie.

Dumnezeu să-l ierte!

Pacea a fost salvată. Bunul Dumnezeu a avut grijă de creatura sa și n'a lăsat-o pierzării... Recentul conflict, gata gata să deslănțue un războiu formidabil, a fost lichidat prin înțelegere în chip pacinic. Dar pare că oamenii sunt tot nemulțumitori, răutatea lor nu mai cunoaște margini. Mai rabdă-ne Dumnezeu mult așa?

Eduard Beneș a demisionat. Președintele republicii Cehoslovace a demisionat. Bărbatul care a jertfit o parte din Țara sa ca să salveze pacea lumii, s'a retras dela conducerea țării sale. Apreciind mult fapta acestui bărbat, gazetele franceze îl indică pentru premiul Nobel, pentru pace. Adevărat că fost președinte ar merita din plin această recunoștință, dar nimic nu-i în stare să egaleze jertfa lui și a Țării lui...

Cărți și reviste apărute:

Pr. prof. Mihail Bulacu: Reorganizarea învățământului teologic. Un studiu serios de 100 pagini.

F. O. R.-ul, secția eparhială Sibiu: Probleme și fapte. O dare de seamă de proporții academice despre activitatea acestei secțiuni harnice.

Asociația învățătorilor din jud. Severin: Omagiu profesorului Antoniu Sequens. Un volum în care foștii elevi ai regretatului profesor își arată stima și recunoștința lor.

Revista teologică pe Octomvrie cu interesante articole în legătură cu problema sectară.

La „**LIBRĂRIA DIECEZANĂ**” se primesc

● pentru reparare, ●
aurire și argintare,

● **POTIRE, CRUCI** ●

și tot felul de alte obiecte bisericești.

Redactor responsabil: NICOLAE CORNEAN, consilier eparhial.

Corpul Portărilor Tribunalului Caransebeș.

Port. Nr. 353—357/1927.

Publicațiune de Licitație.

Subsemnatul șef portărilor de pe lângă Tribunalul Caransebeș, în baza art. 102 din legea LX. din 1881 și în baza art. 19 din legea 1908 prin aceasta public, că în urma decisului Judecătoriei mixte din Caransebeș de sub Nr. 4841/1927, efectuându-se execuțiunea la 12 Martie 1937, în favorul următoarei Masa falimentară a Primei Bănci Grânicerești, reprez. prin curatorul Dr. Nicolae Ionescu, av. din Caransebeș, contra urmăriților pentru suma de 80.000 Lei rest capital și acces., pretenziunea care a fost suprasedestrată de către următorii Cornel și Solomon Negrei dom. în Caransebeș, pentru suma de Lei 53.900 capital și acces., la cererea cărora în baza art. 124 din legea LX. 1881 prin decisul Nr. 4841/1927 a Judecătoriei mixte Caransebeș pentru continuarea urmăririi a fost autorizat curatorul Dr. Nicolae Domăncanțu av. din Caransebeș, mobilele sechestrate și suprasedestrare cari s'au prețuit în 16.600 Lei și anume:

1) un bufet mare, 2) un bufet mic, 3) una masă cu 6 scaune, 4) una oglindă mare, 5) un birou mic, 6) un otoman, 7) trei tablouri cusute cu rame, 8) opt tablouri pictate cu rame, 9) una față de masă plușată, 10) un ceas pendul, 11) una toaletă, 12) două noptiere se vor vinde prin licitație publică.

Deci în urma decisului Judecătoriei mixte din Caransebeș, de sub Nr. 4841/1927 G. pentru încasarea creanței de lei 20.000 rest capital cu 6% interese din 27 Iunie 1933, se fixează licitație pe ziua de 17 Octomvrie 1938 la orele 16 în comuna Armeniș la locuința urmăriților și toți aceia cari au voie a cumpăra, sunt invitați cu aceia observare, că mobilele menționate mai sus, în baza art. 107, 108 din legea LX. din 1881 se vor vinde celor cari vor oferi mai mult pe lângă solvirea în bani gata și în caz necesar și sub prețul de strigare.

Intrucât mobilele supuse licitației sau mai sechestrate și mai înainte și după această fixare de licitație și din partea altor creditori și aceștia au drepturi câștigate de acoperire asupra licitației în baza art. 120 a legii LX. din 1881 deci se va efectua și în favorul acestora.

Caransebeș, la 30 Septemvrie 1938.

Șef Portărilor Dr. C. Stângu.

Au sosit și se află de vânzare
la **Librăria noastră Diecezană:**

MOLITFELNICE

și

Dumnezeeștile Liturghii

(LITURGHIER) — ediția nouă.

Tiparul și editura Tipografiei Diecezane, Caransebeș.